

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۷	فصل اول: روان‌شناسی فرهنگی چیست؟ / ترجمه دکتر علی فتحی آشتیانی
۸	روان‌شناسی گونه‌های فرهنگی
۹	فرهنگ چیست؟
۱۲	فرایندهای روان‌شناختی می‌توانند در بین فرهنگ‌ها متفاوت باشند
۱۴	آیا ذهن مستقل از فرهنگ است یا با آن درهم‌تنیده است؟
۲۲	ویژگی‌های جهانی روان‌شناختی و سطوح تحلیل
۲۸	پایگاه داده‌های روان‌شناختی تا حد زیادی غیرمعمول است
۳۳	چرا روان‌شناسی فرهنگی را مطالعه می‌کنیم؟
۳۶	شما محصول فرهنگ خودتان هستید
۳۸	خاستگاه روان‌شناسی فرهنگی کجاست؟
۴۲	خلاصه فصل
۴۳	به این پرسش‌ها فکر کنید
۴۴	واژه‌های اصلی
۴۵	فصل دوم: فرهنگ و طبیعت انسان / ترجمه دکتر پرویز آزاد فلاح
۴۷	آیا فرهنگ مختص به انسان است؟
۵۰	یادگیری فرهنگی
۶۰	تکامل فرهنگی انباشتی
۶۹	چرا انسان‌ها در یادگیری فرهنگی مهارت دارند؟
۷۰	شما و مغز بزرگ شما
۷۱	انسان‌ها در مقابل شمپانزه‌ها
۷۳	مزیت تکاملی مغز بزرگ چیست؟
۷۹	مغز انسان‌ها برای این است که از یکدیگر بیاموزند
۸۴	خلاصه
۸۵	به این پرسش‌ها فکر کنید
۸۶	واژه‌های اصلی
۸۷	فصل سوم: رشد و اجتماعی شدن / ترجمه دکتر فرهاد جمهری
۸۹	تبدیل مغزهای جهانی به ذهن‌هایی با تغییر فرهنگی
۹۱	دوره‌های حساس اجتماعی شدن فرهنگی
۹۱	دوره‌های حساس اکتساب زبان
۹۷	دوره‌های حساس اکتساب فرهنگ
۱۰۰	ظهور تفاوت‌های فرهنگی در فرایندهای روان‌شناختی با افزایش سن

صفحه	عنوان
۱۰۳	تفاوت تجربه‌های اولیهٔ کودکی در فرهنگ‌های مختلف
۱۰۳	فضای شخصی نوزاد
۱۱۲	سبک‌های فرزندپروری
۱۱۸	سوگیری‌های اسم
۱۲۰	گذارهای رشدی دشوار
۱۲۰	دوسالگی وحشتناک
۱۲۲	طغیان نوجوانی
۱۲۶	اجتماعی‌شدن از طریق آموزش
۱۳۳	مطالعهٔ موردی: مردم آسیای شرقی و آموزش ریاضی
۱۳۸	خلاصهٔ فصل
۱۳۹	به این پرسش‌ها فکر کنید
۱۳۹	واژه‌های اصلی
۱۴۱	فصل چهارم: خود و شخصیت / ترجمهٔ دکتر امیرعلی مازندرانی
۱۴۳	من کیستم؟
۱۵۰	دیدگاه‌های مستقل در برابر دیدگاه‌های بهم‌وابسته دربارهٔ خود
۱۵۵	رابطه با خودی‌ها و غیر خودی‌ها
۱۵۸	فردگرایی و جمع‌گرایی
۱۶۳	فراتر از فردگرایی و جمع‌گرایی
۱۶۴	نکته‌ای دربارهٔ ناهمگنی افراد و فرهنگ‌ها
۱۶۶	جنسیت و فرهنگ
۱۷۴	چند تفاوت فرهنگی دیگر در خودپنداره
۱۷۴	خودهمسانی
۱۸۳	خودآگاهی
۱۹۱	نظریه‌های تلویحی دربارهٔ ماهیت خود
۱۹۶	شخصیت
۱۹۶	الگوی پنج‌عاملی شخصیت
۲۰۴	خلاصهٔ فصل
۲۰۵	به این پرسش‌ها فکر کنید
۲۰۶	واژه‌های اصلی
۲۰۷	فصل پنجم: زیستن در جهان‌های چندفرهنگی / ترجمهٔ دکتر حجت‌الله فراهانی
۲۱۱	دشواری‌های مطالعهٔ فرهنگ‌پذیری
۲۱۳	هنگامی که افراد به فرهنگ جدیدی مهاجرت می‌کنند چه روی می‌دهد؟
۲۱۳	تغییر نگرش به سوی فرهنگ میزبان
۲۱۷	چه کسی بهتر سازگار می‌شود؟
۲۲۷	برخی از دام‌های فرهنگ‌پذیری
۲۳۰	متفاوت اما اغلب نابرابر
۲۳۷	مردمان چندفرهنگی
۲۳۷	شواهد آمیختگی

صفحه	عنوان
۲۴۰	شواهد تعویض چهارچوب
۲۵۳	افراد چندفرهنگی ممکن است خلاق تر باشند
۲۵۸	خلاصه
۲۵۹	به این پرسش‌ها فکر کنید
۲۵۹	واژگان اصلی
۲۶۱	فصل ششم: انگیزش / ترجمه دکتر ناصر آقابابایی
۲۶۲	انگیزه‌های خودافزایی و عزت‌نفس
۲۷۷	انگیزه‌های شأن و پیشرفت شخصی
۲۸۱	دین و انگیزه پیشرفت
۲۸۸	عاملیت و کنترل
۲۹۰	کنترل اولیه و ثانویه
۲۹۶	انتخاب کردن
۳۰۸	انگیزه‌های سازگار شدن یا کوتاه نیامدن
۳۱۴	خلاصه
۳۱۵	به این پرسش‌ها فکر کنید
۳۱۶	واژه‌های اصلی
۳۱۷	فصل هفتم: شناخت و ادراک / ترجمه دکتر علی‌رضا مرادی و دکتر حمید خانی‌پور
۳۲۱	تفکر تحلیلی و کل‌نگر
۳۲۵	توجه
۳۳۶	فهم رفتارهای دیگران
۳۳۷	خطای بنیادی اسناد
۳۴۲	سبک‌های استدلال
۳۴۵	پذیرش تضاد
۳۵۱	تفکر خلاق
۳۵۴	تکلم و تفکر
۳۶۱	ارتباط آشکار در مقابل ارتباط ضمنی
۳۶۵	نسبیت زبان شناختی
۳۸۵	خلاصه
۳۸۷	به این پرسش‌ها فکر کنید
۳۸۸	واژه‌های اصلی
۳۸۹	فصل هشتم: هیجان‌ها / ترجمه دکتر مهدی زارع بهرام‌آبادی
۳۹۲	هیجان چیست؟
۳۹۲	نظریه هیجان‌های جیمز - لانگه
۳۹۴	نظریه دو عاملی هیجان‌ها
۳۹۹	آیا تجربه هیجانی از فرهنگی به فرهنگ دیگر فرق می‌کند؟
۳۹۹	هیجان‌ها و حالت‌های چهره
۴۰۹	قوانین ابراز فرهنگی

صفحه	عنوان
۴۱۱	فرضیه بازخورد چهره‌ای
۴۱۳	تفاوت فرهنگی در شدت تجربه هیجانی
۴۱۶	هیجان و زبان
۴۲۰	تفاوت فرهنگی در انواع تجربه‌های هیجانی
۴۲۳	تفاوت فرهنگی در شادکامی و بهزیستی ذهنی
۴۳۵	نتیجه‌گیری در مورد تفاوت فرهنگی هیجان‌ها
۴۳۶	خلاصه
۴۳۷	به این پرسش‌ها فکر کنید
۴۳۸	واژه‌های اصلی
۴۳۹	فصل نهم: جاذبه بین فردی و روابط نزدیک / دکتر فرامرز سهرابی
۴۴۰	جاذبه بین فردی
۴۴۰	جذابیت ظاهری
۴۴۵	زمینه‌های دیگر جذابیت بین فردی
۴۴۸	اثر مشابهت - جذابیت
۴۵۰	روابط نزدیک
۴۵۱	چهار شکل اولیه ارتباط
۴۵۵	دوستان و دشمنان
۴۶۶	عشق
۴۷۴	خلاصه فصل
۴۷۵	به این پرسش‌ها فکر کنید
۴۷۵	واژه‌های اصلی
۴۷۶	فصل دهم: سلامت روانی / دکتر علی فتاحی آشتیانی
۴۸۰	اختلال روان‌شناختی چیست؟
۴۸۲	سندرم‌های وابسته به فرهنگ
۴۸۳	اختلالات خوردن
۴۸۸	هیستری
۴۸۹	سایر اختلالات وابسته به فرهنگ
۴۹۱	سندرم‌های جهانی
۴۹۱	افسردگی
۴۹۷	اختلال اضطراب اجتماعی
۵۰۰	خودکشی
۵۰۵	اسکیزوفرنی
۵۰۸	درمان مشکلات روانی
۵۱۶	خلاصه
۵۱۷	به این پرسش‌ها فکر کنید
۵۱۷	واژه‌های اصلی
۵۱۹	منابع

پیشگفتار

انسان‌ها، موجوداتی فرهنگی هستند و از بسیاری جهات به شیوه متفاوتی زندگی می‌کنند، با زبان‌های متفاوتی صحبت می‌کنند، آداب و رسوم متفاوتی دارند، غذاهای متفاوتی می‌خورند، باورهای دینی متفاوتی دارند، لباس‌های متفاوتی می‌پوشند، شیوه‌های فرزندپروری متفاوتی دارند، انواع متفاوتی از شوخی‌ها را دوست دارند، به احزاب سیاسی متفاوتی با دغدغه‌های متفاوتی رأی می‌دهند و

روان‌شناسی فرهنگی حوزه‌ای از روان‌شناسی است که به بررسی تأثیر فرهنگ بر فرایندهای روان‌شناختی از جمله تفکر و رفتار می‌پردازد. موضوع روان‌شناسی فرهنگی این است که فرهنگ را نمی‌توان از ذهن تفکیک کرد، زیرا فرهنگ و ذهن همدیگر را می‌سازند. فرهنگ‌ها از تعامل اذهان متنوع افرادی که در درون آن‌ها زندگی می‌کنند پدید می‌آیند و فرهنگ‌ها نیز به نوبه خود شیوه‌هایی که این ذهن‌ها از طریق آن‌ها فعالیت می‌کنند را شکل می‌دهند.

روان‌شناسی فرهنگی اغلب با روان‌شناسی میان‌فرهنگی^۱ اشتباه گرفته می‌شود. روان‌شناسی میان‌فرهنگی معمولاً از فرهنگ به عنوان وسیله‌ای برای آزمایش جهانی بودن فرایندهای روان‌شناختی استفاده می‌کند، ولی در روان‌شناسی فرهنگی، فرهنگ، فرایندهای روان‌شناختی را شکل می‌دهد و تأثیرات مهم و چشمگیری بر تفکر و رفتار ما دارد.

سهم منحصر به فرد روان‌شناسی فرهنگی و درون‌مایه اصلی این کتاب آن است که افراد متعلق به فرهنگ‌های متفاوت، از نظر روان‌شناسی نیز با هم تفاوت دارند. مضمونی که در سراسر این کتاب به آن پرداخته شده است این است که فرایندهای روان‌شناختی توسط تجربه‌ها شکل می‌گیرند و از آنجا که افراد متعلق به فرهنگ‌های متفاوت، دارای تجربه‌های بسیار متفاوتی هستند پس انتظار داریم تا تفاوت‌هایی را از نظر شیوه تفکر در آن‌ها بیابیم.

سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که آیا پدیده‌های روان‌شناختی، پدیده‌ها

جهانی هستند یا از نظر فرهنگی، متفاوت و متغیر می‌باشند؟ ریچارد شوِدر^۱، که عده‌ای او را به عنوان پدر روان‌شناسی فرهنگی مدرن می‌شناسند، می‌گوید بخش زیادی از حوزه روان‌شناسی این‌طور فرض می‌کنند که ذهن تحت مجموعه‌ای از قوانین جهانی و طبیعی عمل می‌کند که مستقل از محتوا یا زمینه هستند. شوِدر می‌گوید این علاقه به جهانی بودن به این دلیل مطرح می‌شود که روان‌شناسان تمایل دارند تا ذهن را به صورت یک واحد پردازش مرکزی^۲ (CPU) به شدت انتزاعی ببینند که مستقل از محتوا و زمینه‌ای که درباره آن فکر می‌کنند، عمل می‌کند. برعکس، فرضیه‌ای وجود دارد که توسط روان‌شناسان فرهنگی پذیرفته شده است و می‌گوید ذهن از بسیاری جهات مستقل از آنچه درباره آن می‌اندیشد، فعالیت نمی‌کند. طبق این دیدگاه تفکر صرفاً عمل یک واحد پردازش مرکزی جهانی نیست بلکه تفکر شامل تعامل با محتوایی می‌شود که فرد درباره آن می‌اندیشد و حاوی مشارکت در زمینه‌ای است که فرد در آن اقدام به اندیشیدن می‌کند. از آنجا که انسان‌ها موجوداتی فرهنگی هستند، اعمال، تفکرات و احساسات آن‌ها در اطلاعات فرهنگی غوطه‌ور شده و این اطلاعات باعث معنادار شدن اعمال، تفکرات و احساسات می‌شوند. بدین خاطر بخش زیادی از این کتاب بر فرایندهای روان‌شناختی متعددی تمرکز دارد که در بین فرهنگ‌ها به شیوه‌های کاملاً متفاوتی بروز پیدا می‌کنند.

به علاوه از آنجا که فرهنگ‌ها از نظر رویه‌ها، نهادها، نمادها، مصنوعات، باورها و ارزش‌ها با هم متفاوت هستند پس شیوه‌ای که افراد از فرهنگ‌های متفاوت فکر می‌کنند، عمل می‌کنند و احساس می‌کنند نیز باید تفاوت‌های مهمی با هم داشته باشند. بر این اساس روان‌شناسان فرهنگی انتظار دارند تا تفاوت‌های معناداری از نظر فرایندهای روان‌شناختی در بین افراد از فرهنگ‌های متفاوت بیابند. برخی از فصول این کتاب این قبیل تفاوت‌ها را تشریح می‌کنند.

افزون بر آن، تعداد بسیار زیادی از مطالعات روان‌شناختی انجام شده تا به حال، عمدتاً محدود به بررسی ذهن افرادی بوده است که در جوامع غربی، تحصیل کرده، صنعتی، ثروتمند و دموکراتیک (WEIRD)^۳ زندگی کرده‌اند. ارزیابی مجلات برتر در روان‌شناسی نشان داد، ۶۸ درصد شرکت‌کنندگان در این پژوهش‌ها، امریکایی بودند و ۹۶ درصد به کشورهای صنعتی

1. Richard Shweder

2. central processing unit (CPU)

3. Western, Educated, Industrialized, Rich, and Democratic (WEIRD) societies

غربی تعلق داشته‌اند. ضمن این که خود این نمونه‌ها معرف جوامع غرب به طور کلی نیز نیستند، زیرا شرکت‌کنندگان در این پژوهش‌ها، عمدتاً از دانشجویان دوره کارشناسی روان‌شناسی بوده‌اند. همچنین از بسیاری از جهات، یافته‌هایی که از نمونه‌های جوامع غربی، تحصیل کرده، صنعتی، ثروتمند و دموکراتیک (WEIRD) به دست می‌آیند با یافته‌هایی که از نمونه‌های دیگر به دست می‌آیند تفاوت جدی دارند. در واقع این نمونه‌ها، از بسیاری جهات کاملاً عجیب هستند و بنا کردن نظریه‌هایی درباره انسان، انحصاراً بر اساس این نمونه‌ها، مشکل‌آفرین است.

از زمانی که روان‌شناسی فرهنگی شروع به جدی گرفته شدن در جریان اصلی روان‌شناسی کرده چند دهه می‌گذرد و محققان مدتی است که در زمینه روان‌شناسی فرهنگی کار می‌کنند اما تعداد آن‌ها بسیار کم است. با وجود این روان‌شناسی فرهنگی به یک رشته فوق‌العاده جالب و مهم تبدیل شده است و به سرعت با یک بنیاد نظری و تجربی غنی، نقش فرهنگ را در بسیاری از گرایش‌های روان‌شناسی (به عنوان مثال، روان‌شناسی بالینی، روان‌شناسی شناختی، روان‌شناسی تحولی، روان‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی شخصیت) و سایر رشته‌ها (به عنوان مثال، انسان‌شناسی، زیست‌شناسی تکاملی، زبان‌شناسی، فلسفه و جامعه‌شناسی) بازی می‌کند.

این در حالی است که روان‌شناسی فرهنگی در ایران تا کنون به خوبی معرفی نشده، کتابی در این زمینه به چاپ نرسیده و تحقیقات بسیار اندکی در این زمینه انجام شده است. بر این اساس در گروه روان‌شناسی سازمان سمت، به منظور معرفی روان‌شناسی فرهنگی به دانشجویان عزیز و استادان گرامی و زمینه‌سازی برای اجرای پژوهش‌های مرتبط با این حوزه و زمینه‌سازی برای ایجاد درس روان‌شناسی فرهنگی در دوره کارشناسی روان‌شناسی و کارشناسی ارشد روان‌شناسی اجتماعی و زمینه‌سازی برای راه‌اندازی دوره کارشناسی ارشد روان‌شناسی فرهنگی توسط مسئولین ذی‌ربط در آینده نزدیک، ترجمه کتابی در این حوزه مورد تأکید قرار گرفت. سپس از بین کتاب‌های موجود با این عنوان، کتاب روان‌شناسی فرهنگی «استیون جی. هین»، برای ترجمه انتخاب شد. این کتاب دارای ۱۴ فصل است که به دلیل حجم زیاد مطالب، ۴ فصل آن حذف شد و ۱۰ فصل برای ترجمه انتخاب گردید و مسئولیت ترجمه هر یک از این فصل‌ها به یکی از همکاران محترم واگذار گردید. معرفی اجمالی فصل‌های این کتاب عبارت است از: فصل اول «روان‌شناسی فرهنگی چیست؟». در این فصل مباحث روان‌شناسی گونه‌های فرهنگی، فرایندهای روان‌شناختی می‌توانند در بین فرهنگ‌ها متفاوت باشند، آیا فرهنگ مستقل

از ذهن است یا با ذهن درهم‌بافته شده است؟ ویژگی‌های جهانی روان‌شناختی و سطوح تحلیل، پایگاه داده‌های روان‌شناختی تا حد زیادی غیر معمول است، چرا روان‌شناسی فرهنگی را مطالعه می‌کنیم؟ شما محصول فرهنگ خودتان هستید و روان‌شناسی فرهنگی از کجا می‌آید؟ مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل دوم «فرهنگ و طبیعت انسان». مباحث این فصل شامل آیا انسان‌ها تنها موجودات برخوردار از فرهنگ هستند و چرا انسان‌ها در یادگیری فرهنگی مهارت دارند، است.

فصل سوم «تحول و اجتماعی شدن». در این فصل مباحث تبدیل مغزهای مشابه به ذهن‌های فرهنگی متفاوت، دوره‌های حساس اجتماعی شدن فرهنگی (اکتساب زبان و اکتساب فرهنگ)، ظهور تفاوت‌های فرهنگی در فرایندهای روان‌شناختی با افزایش سن، تفاوت تجربیات اولیه کودکی در فرهنگ‌های مختلف، گذارهای تحولی دشوار و اجتماعی شدن از طریق آموزش مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل چهارم «خود و شخصیت». در این فصل موضوعات من کیستم؟ دیدگاه‌های مستقل در برابر دیدگاه‌های وابسته به هم نسبت به خود، روابط با خودی‌ها و غیر خودی‌ها، فردگرایی و جمع‌گرایی، فراتر از فردگرایی و جمع‌گرایی، نکته‌ای درباره ناهمگنی افراد و فرهنگ‌ها، جنسیت و فرهنگ، چند تفاوت فرهنگی دیگر در زمینه خودپنداره (همسانی خود و خودآگاهی)، نظریه‌های تلویحی در ارتباط با ماهیت خود و شخصیت مورد بحث قرار گرفته است.

فصل پنجم «زیستن در جهان چندفرهنگی». این فصل شامل موضوع‌های دشواری‌های مطالعه فرهنگ‌پذیری، هنگامی که افراد به یک فرهنگ جدید مهاجرت می‌کنند چه روی می‌دهد؟ مردمان چندفرهنگی و افراد چندفرهنگی ممکن است خلاق‌تر باشند، است.

فصل ششم «انگیزش». در این فصل انگیزه خودافزایی و حرمت خود (عزت‌نفس)، انگیزش‌های شأن و پیشرفت خود، دین و انگیزش پیشرفت، عاملیت و کنترل، انگیزش‌های سازگار شدن یا کوتاه نیامدن بحث شده است.

فصل هفتم «شناخت و ادراک». در این فصل تفکر تحلیلی و کل‌نگر، توجه، فهم رفتار دیگران (خطای بنیادی اسناد)، سبک‌های استدلال، تحمل امور متضاد، تفکر خلاقانه، تکلم و تفکر، ارتباط آشکار در مقابل ارتباط ضمنی، نسبیّت زبان‌شناختی مورد بررسی قرار گرفته است. فصل هشتم «هیجان». این فصل شامل موضوعات هیجان چیست؟ آیا تجربه هیجانی بر

اساس فرهنگ‌های مختلف، متفاوت است؟ هیجان و زبان، تفاوت فرهنگی در انواع تجارب هیجانی، تفاوت فرهنگی در شادکامی و بهزیستی ذهنی و نتیجه‌گیری در مورد تفاوت فرهنگی هیجان‌ها است.

فصل نهم «جذابیت بین فردی و روابط نزدیک». در این فصل جاذبه بین فردی (جذابیت فیزیکی، زمینه‌های جذابیت بین فردی، اثر مشابهت - جذابیت) و روابط نزدیک مورد بحث قرار گرفته است.

فصل دهم «سلامت روانی». این فصل شامل اختلال روان‌شناختی چیست؟ سندرم‌های وابسته به فرهنگ (اختلالات خوردن، کورو، آموک، هیستری و سایر اختلالات وابسته به فرهنگ)، سندرم‌های جهانی (افسردگی، اختلال اضطراب اجتماعی، خودکشی، اسکیزوفرنی) و درمان مشکلات روانی است.

در ترجمه این کتاب سعی وافر به عمل آمد تا امانت به طور کامل رعایت شود. تلاش شد از معادل‌های فارسی مناسب برای واژه‌ها و اصطلاحات تخصصی استفاده شود. همچنین تا جایی که در توان بود، سعی شد مطالب با نثری روان، رسا و یک دست نوشته شود. با وجود این از اساتید محترم و دانشجویان عزیز تقاضا دارد، منت نهاده هرگونه نارسایی و کاستی را با ارسال نقطه نظرات خود، یادآوری نمایند تا در چاپ‌های بعدی مدنظر قرار گیرد.

در نهایت وظیفه خود می‌دانم ابتدا از زنده یاد دکتر احمد احمدی یاد کنم که دغدغه‌های فراوانی در زمینه مسائل فرهنگی داشتند و راه‌اندازی گروه پژوهشی روان‌شناسی در سمت بر اساس دغدغه‌های ایشان شکل گرفت و انتخاب این کتاب برای ترجمه نیز در زمان حیات ایشان بود. به علاوه از همه همکاران ارجمندم به خاطر همراهی در ترجمه این کتاب، مسئولان محترم سازمان سمت به ویژه آقای دکتر حمیدرضا خادمی، رئیس محترم پژوهشکده سمت برای مساعدت‌های بی‌دریغشان و سرکار خانم مرضیه عیوضی به خاطر پیگیری‌های مستمرشان و سایر دست‌اندرکاران سازمان سمت، صمیمانه تشکر و سپاسگزاری کنم و توفیق بیش از پیش همه این عزیزان را از خداوند متعال مسئلت دارم.

علی فتحی آشتیانی

تیر ماه ۱۳۹۸